

**RAQAMLI TA'LIM SHAROITIDA MENEJMENT TIZIMINING YANGI
YO'NALISHLARI**

Axmatova Gulhayo Boyqobul qizi

Toshkent iqtisodiyot va soliq texnikumi Yoshlar ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari.

Anatatsiya. *Maqolada raqamli ta'lim tizimining rivojlanish jarayonida menejment tizimining modernizatsiyalashuvi va yangi yo'nalishlari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Raqamli menejmentning nazariy asoslari, uning axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, sun'iy intellekt, bulutli hisoblash va katta ma'lumotlar (Big Data) bilan integratsiyasi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, raqamli boshqaruv modelining ta'lim samaradorligini oshirishdagi roli, raqamli liderlik, maqsadga yo'naltirilgan boshqaruv, raqamli madaniyat hamda innovatsion menejmentning metodologik tamoyillari asoslab beriladi.*

Kalit so'zlar: *raqamli ta'lim, raqamli menejment, raqamli transformatsiya, innovatsion menejment, sun'iy intellekt, raqamli liderlik.*

Bugungi kunda raqamli transformatsiya nafaqat ishlab chiqarish yoki iqtisodiyot sohasida, balki ta'lim tizimida ham chuqur o'zgarishlarga sabab bo'lmoqda. Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini tezkor, shaffof va individual yondashuv asosida tashkil etishga imkon beradi. Shu bilan birga, ta'lim muassasalarida boshqaruv faoliyatini optimallashtirish, samaradorlikni oshirish va sifat nazoratini avtomatlashtirish imkoniyatlarini yaratmoqda.

Raqamli menejment — bu ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida rejalashtirish, tahlil qilish, nazorat va qaror qabul qilish jarayonlarini takomillashtiruvchi yangi yondashuvdir. U nafaqat boshqaruvni avtomatlashtiradi, balki inson omilini qo'llab-quvvatlovchi, intellektual tahlilga asoslangan boshqaruv madaniyatini shakllantiradi. Raqamli menejment tizimi — bu ta'lim jarayonini zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida tashkil etish, boshqaruv faoliyatini ma'lumotlarga tayangan holda amalga oshirish hamda o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro aloqani raqamli muhitda samarali yo'lga qo'yish tizimidir. U ta'lim jarayonining barcha bosqichlarida — rejalashtirish, nazorat qilish, tahlil qilish va natijalarni baholash jarayonlarida raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt (AI), “Big Data”, bulutli hisoblash va analitik platformalardan foydalanishni o'z ichiga oladi.

Raqamli menejment tizimining nazariy asosi quyidagi tamoyillarga tayanadi:

1. Shaffoflik va ochiqlik tamoyili. Ushbu tamoyil ta'lim jarayonining har bir bosqichida ochiqlikni ta'minlashni nazarda tutadi. Raqamli platformalar orqali o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi, o'qituvchilarning faoliyati, baholash natijalari va boshqaruv qarorlarining samaradorligi doimiy ravishda monitoring qilinadi. Shaffof boshqaruv tizimi ta'lim muassasalarida hisobdorlik va ishonch muhitini mustahkamlaydi, ma'lumotlar

manipulyatsiyasining oldini oladi. Bu jarayonda “Learning Management System” (LMS) va “Education Analytics” kabi platformalar muhim rol o‘ynaydi.

2. Moslashuvchanlik tamoyili. Raqamli muhit tezkor rivojlanayotgan sharoitda menejment tizimi doimiy o‘zgarishlarga moslashuvchan bo‘lishi zarur. Bu, bir tomondan, texnologik yangiliklarni tez integratsiya qilishni, ikkinchi tomondan esa, ta’lim jarayonining individual ehtiyojlariga mos boshqaruv mexanizmlarini ishlab chiqishni talab etadi. Moslashuvchan raqamli menejment tizimi orqali o‘qituvchilar va rahbarlar turli sharoitlarda (masofaviy, gibrid yoki an’anaviy ta’limda) boshqaruv strategiyalarini erkin o‘zgartirish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

3. Ma’lumotga asoslangan boshqaruv tamoyili. Bugungi kunda “Big Data” texnologiyalari ta’lim jarayonini tahlil qilish va optimallashtirishda muhim vosita sifatida qaralmoqda. Raqamli menejment tizimi o‘quvchilarning rivojlanish dinamikasini, dars davomida faoliyatini, baholash ko‘rsatkichlarini hamda motivatsion omillarini chuqur tahlil qilish imkonini beradi. Ma’lumotga asoslangan boshqaruv (Data-driven Management) qarorlarni faqat sub’ektiv fikrlarga emas, balki empirik dalillarga tayangan holda qabul qilishga imkon yaratadi. Natijada boshqaruv qarorlari aniq, o‘lchanadigan va natijaga yo‘naltirilgan bo‘ladi.

4. Sun’iy intellekt yordami bilan boshqaruv tamoyili. Sun’iy intellekt (AI) texnologiyalarining ta’lim menejmentiga integratsiyasi boshqaruv faoliyatini avtomatlashtirish, individual o‘quv yo‘nalishlarini shakllantirish va o‘quvchilarning natijalarini prognoz qilish imkonini beradi. AI algoritmlari yordamida o‘quvchilarning ehtiyojlari aniqlanadi, individual o‘quv strategiyalari taklif etiladi va rahbarlar uchun tahliliy hisobotlar avtomatik tarzda shakllantiriladi. Masalan, “Adaptive Learning Systems” yoki “AI-based Decision Support Systems” ta’lim jarayonida menejmentning samaradorligini oshiruvchi innovatsion vositalar sifatida qo‘llaniladi.

Raqamli transformatsiya ta’lim tizimini butunlay yangi bosqichga olib chiqmoqda. Ta’lim menejmentining raqamli modeli zamonaviy rahbarlardan strategik fikrlash, innovatsion yondashuv va texnologik savodxonlikni talab etadi. Bunday sharoitda menejer - rahbar nafaqat boshqaruv jarayonlarini muvofiqlashtiruvchi, balki raqamli ekotizimni shakllantiruvchi, ma’lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qiluvchi yetakchiga aylanadi.

Shunday ekan, raqamli boshqaruv tamoyillarini ta’lim tizimiga joriy etish — bu nafaqat zarurat, balki ta’lim sifatini oshirishning eng muhim omillaridan biridir. Raqamli menejment tizimi zamonaviy ta’lim muhitining ajralmas qismi sifatida qaralib, u boshqaruv faoliyatining shaffofligi, moslashuvchanligi, tahliliy yondashuvi va innovatsion texnologiyalarga asoslanishi bilan ajralib turadi. Ushbu tizimning samarali joriy etilishi ta’lim jarayonining sifatini oshiradi, boshqaruvda inson omilini qo‘llab-quvvatlaydi va ta’lim muassasalarida raqamli transformatsiya jarayonlarini jadallashtiradi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. “Raqamli O‘zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 05.10.2020 yildagi PF-6079-son, <https://lex.uz/docs/-5030957>
2. "O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida"gi - O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, <https://lex.uz/ru/docs/-4545884>
3. Abdukarimov, M.X., Ta'limda menejment asoslari – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Davlat pedagogika universiteti nashriyoti, 2018.
4. Xodjayev, M. va Raxmatov, D., Pedagogik menejment va rahbarlik – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.